

DOI 10.31651/2524-2660-2021-3-68-73

ORCID 0000-0002-3735-342X

ПРОКОПЕНКО Альона Олександрівна

кандидатка педагогічних наук, доцентка, викладачка кафедри інформатики,

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради,

e-mail: prokopenko.hgpa@gmail.com

УДК 378.011.3-051:37]:37.015.31.091.2-021.64/66(045)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕДУКАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

На основі аналізу психолого-педагогічної, управлінської та спеціальної літератури, а також нормативно-правових документів визначено сучасні проблеми едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, а саме: пріоритетність матеріального забезпечення особистості над її духовно-ціннісним розвитком; надмірне використання глобальної інформаційної бази в усіх сферах життєдіяльності людини; обґрунтування і розробки фрейму й змістового наповнення загальної педагогічної концепції окремого фундаментального досліджуваного феномену; відсутність педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

Ключові слова: едукація; концепція; діджиталізації; майбутні фахівці.

Постановка проблеми. Модернізаційні процеси, які відбуваються у галузі освітньої політики в Україні загалом та педагогічної галузі зокрема вимагають переосмислення концептуальних засад з урахуванням світових та європейських стандартів. У зв'язку із цим набуває особливого значення розбудова національної педагогічної концепції едукації майбутніх учителів як висококомпетентних фахівців нової генерації. «Дослідження світового досвіду реалізації трансформаційних процесів в напрямі формування кадрового потенціалу вищих навчальних закладів відіграє дедалі більшу роль у розв'язанні сучасних проблем і завдань педагогічної науки та практики, зокрема теорії та методики професійної освіти. Таке спрямування пов'язано з переходом розвинутих країн на новий рівень розвитку, що характеризується інтелектуалі-

зацією професійної діяльності людини» [1, с. 13].

А. Харківська зазначає, що «система освіти в кожній конкретній країні пов'язана з її суспільно-культурним середовищем і виробничо-технологічною базою великою кількістю складних функціональних залежностей і відношень. Це особливо стосується систем підготовки спеціалістів вищої кваліфікації, ефективність роботи яких визначає не тільки стан економіки країни, але й перспективи її подальшого процвітання за умов все більш гострої конкуренції в умовах «глобалізованого» оточення» [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні аспекти розвитку педагогічної галузі стали предметом науково пошуку І. Анненкової, З. Баумана, І. Бега, М. Євтуха, О. Дубасенюк, М. Ілляхова, Т. Сорочан, А. Харківської, Є. Хрикова, Н. Черншової та інших.

Формулювання цілей статті. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначити сучасні проблеми едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У другому десятиріччі XXI століття у вищій педагогічній освіті відбулися значні перетворення, що істотно вплинули і на мету, завдання та сприяли суттєвим змінам змісту освітніх стандартів, освітньо-професійних програм тощо. І перш ніж визначити сучасні освітні проблеми необхідно згадати і констатувати, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як

особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [3]. Наступним визначимо й схарактеризуємо основні сучасні проблеми едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

У А Memorandum on Lifelong Learning обґрунтовано шість основних принципів розвитку освіти протягом життя, нами було виділено саме принципи, які окреслюють поле нашого наукового пошуку, а саме едукцію майбутніх учителів: нові базові знання і навички для всіх через гарантування постійного доступу до освіти для отримання, узагальнення і оновлення професійних здібностей з метою адаптації до інформаційного суспільства; збільшення інвестицій в людські ресурси для підвищення рівня цінності людського капіталу; інноваційні методики едукції щодо розвитку новітньої методології навчання, виховання, розвитку для педагогічної галузі загалом; нова система оцінювання рівня едукції з метою глобальних змін у процесі оцінювання її результатів; розвиток наставництва та консультування для забезпечення кожного учасника освітнього процесу вільним доступом до інформаційних ресурсів. Таким чином, можемо дійти висновку, що представлені вище висловлювання дають підстави стверджувати, що рівень конкурентоздатності держави на світовій арені на пряму залежить від рівня компетентності фахівців, їх здатностей оволодівати новими компетентностями, враховувати нові можливості та використовувати їх із користю для себе та країни загалом. У процесі модернізації цих змін у галузі освіти, за часів незалежної України, виявлено певні труднощі із одного боку та перспективи розвитку освіти з іншого. На наш погляд, до проблем, які постали на шляху розвитку освітньої педагогічної системи є пріоритетність матеріального забезпечення особистості над її духовно-ціннісним розвитком та надмірне використання глобальної інформаційної бази в усіх сферах життєдіяльності людини.

Розкриємо детальніше кожну із виявлених проблем. «Техніка завжди є засіб, знаряддя, а не мета. Не може бути технічних

цілей життя, можуть бути лише технічні засоби, цілі ж життя завжди лежать в іншій області, в області духу» [4, с. 148].

О. Жерновникова наголошує, що «Україна – країна з великою територією і значною кількістю населення, тому оперування значними базами даних є дуже корисною для розвитку економіки і освіти. Основною проблемою реалізації державної політики України у сфері стимулювання розвитку цифрових технологій (діджиталізації) є фрагментарність, брак системності, послідовності, завершеності, узгодженості між ухваленням нормативно-правових актів і подальшою розробкою механізмів їх реалізації» [5].

При цьому Н. Петрук наголошувала, що «стан української гуманітарної освіти сьогодні значною мірою залежить від загальних тенденцій, притаманних технократичному і глобальному світові. У такому світі панує технократизм, прагматизм і доцільність, проте очевидним стає дефіцит добра, співпереживання, духовності й гуманітарного мислення. Тотальне прагнення до прибутку і економічного зростання неминуче породжує кризу гуманітарної освіти, а отже, призводить до нівеляції (або навіть знищення) тих людських якостей, які складають основи культури» [6, с.55].

На думку З. Бауман та Л. Донскіс «досить негативно на стан гуманітарної освіти й культури в цілому впливає споживацьке суспільство з цінностями «хвилинної культури», «квапливої культури» [7, с. 173].

О. Мелашенко наголошує, що «сучасного технократа називають вже не інженером людських душ і суспільної свідомості, а вершителем долі держави і світу. Така постановка питання призвела до психологічного надлому в суспільній свідомості (зростання стресів, злочинності, наркоманії, тероризму), а також до технологічного та екологічного надламів» [8, с. 81].

Отже, проаналізувавши дослідження цитованих вище науковців, можемо дійти висновку, що на сьогодні суспільству притаманна все більше технокретизація, на жаль, йде знецінення духовно-моральних цінностей людини, добро, гуманність, громадянська відповідальність залишаються за екранами гаджетів, педагогічна галузь має сприяти переорієнтації духовно-оральної кризи суспільства через едукцію майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

До сучасних проблем, які стосуються не тільки національного суспільства, а й міжнародного відносимо надмірне використання глобальної інформаційної бази в усіх сферах життєдіяльності людини – «новітні комп'ютерні та інформаційні технології, а

особливо соціальні мережі, суттєво впливають на життєдіяльність дитини та розвиток її мозку. На даний момент є небезпека того, що через надмірне використання соціальних мереж скорочується кількість інноваційних ідей і самостійних розумових процесів» [9].

В. Биков, О. Спірін і О. Пінчук у роботі «Сучасні завдання цифрової трансформації освіти» зазначають, що «за результатами міжнародного дослідження (Measuring the Information, 2016) Україна має незбалансовані показники або суттєве відставання від розвинених країн в питанні розвитку інформаційного суспільства. Впровадження сучасних технологій відбувається зі значним запізненням, збільшується внутрішній та зовнішній цифровий розрив, відсутня консолідована державна стратегія розвитку ІКТ. Все це уповільнює темпи створення й обміну інформацією, знаннями, досвідом та технологіями» [10, с. 28].

Однак Л. Левицька переконує, що «Реалізація інформаційно-освітнього порталу є основою для створення інформаційно-освітнього середовища у закладі вищої освіти. Головними завданнями інформаційно-освітнього порталу є об'єднання інформаційних, технологічних, довідкових, освітніх ресурсів і сервісів, що задіяні в навчальному процесі в єдиний інформаційний простір; інтеграція та упорядкування всіх освітніх ресурсів кафедр ЗВО; забезпечення структурованого, уніфікованого доступу до всіх інформаційно-освітніх ресурсів кафедр ЗВО; підтримка неперервного зростання кваліфікації педагогів; формування єдиного інформаційно-освітнього середовища з метою обміну досвідом, накопичення і використання знань; оперативне задоволення інформаційних потреб користувачів; надання студентам можливостей для самовдосконалення, саморозвитку, самостійного навчання, підвищення кваліфікації та рівня знань; оперативний контроль навчального процесу; створення персонального віртуального робочого місця для кожного учасника навчального процесу; забезпечення ефективності використання накопичених знань; високий рівень залучення студентів у процес обміну знаннями [11, с. 89]» [12, с. 34].

Сучасне суспільство, яке називають інформаційним, створило культуру, засновану на ідеології прогресизму і техніцизму, споживання і корисності, яка змінила самої людини. Міжособистісні відносини в такій культурі перестають регулюватися внераціональними способами: почуттями, звичаями, вірою, любов'ю, ідеалами, протиставленням добра і зла, прекрасного і потворного. Духовність редукується до ро-

зуму, а цінності замінюються інформацією [13].

І. Остапівська, при вивченні проблем інформатизації і впливу її на освіту, зазначає, що «інформаційні технології на базі останніх досягнень інформатики та комп'ютерної техніки – сучасні або нові (новітні) інформаційні технології (СІТ або НІТ) – міцно увійшли не тільки у науку та техніку, але й стали невід'ємною частиною повсякденного життя. Таким чином, освіта як важлива складова частина діяльності кожного суспільства теж зазнала впливу глобальних інформаційних процесів. Наслідки цієї взаємодії в Україні мають подвійний характер: з одного боку, розвиток СІТ дозволяє ефективно опрацювати великі масиви інформації (створювати інформаційні продукти), а з іншого, спостерігається дефіцит як матеріальних та людських ресурсів (осіб із високим рівнем сформованості інформаційної компетентності), так і ефективних та загальнодоступних освітніх програм спрямованих на підвищення загального рівня інформаційної культури кожного члена суспільства» [14].

Здійснюючи бенчмаркінг щодо з'ясування сутності даної проблеми, навіть у самій мережі Інтернет заходимо підтвердження, щодо негативного впливу глобальної інформаційної бази на суспільство «молодь отримує великі можливості для всебічного саморозвитку, освіти та розширення комунікативних зв'язків. Але, як не парадоксально, ці надбання призводять до зниження культурного рівня підліткового контингенту, моральних якостей, пам'яті та уваги, розвитку ізоляваності від оточуючих. У «комп'ютеризованого» покоління відмічаються зміни фундаментальних духовно-культурних засад, понять і уявлень, а інтелектуальний розвиток відбувається в іншому соціально-часовому вимірі. Інформаційні технології чинять гіпнотичний вплив на інтелект та духовність підлітків, а комп'ютерні ігри здатні довести до повного змішування реального та віртуального світу» [9].

Доцільно буде наголосити, що за допомогою лише технократизму та надмірного використання глобальної інформаційної бази в освіті не вирішити загальної проблеми едукації особистості загалом та майбутнього вчителя зокрема, адже найнебезпечніший результат освіти є професійно-компетентні фахівці (професіонали своєї справи), не обтяжені сумніннями морально-етичного, духовно-естетичного, соціально-ціннісного тощо характеру.

Однак, хочемо зазначити, що дану проблему науковці досліджували із різних сто-

рін, тому у нашому дослідженні ми дотримуємося думки, що надмірне використання все ж негативно впливає, проте є також позитивна сторона використання даної бази на забезпечення життєдіяльності суспільства загалом та едукацію майбутніх фахівців зокрема. У процесі наукового пошуку визначено проблеми національного масштабу.

Проаналізувавши значну кількість наукових доробок вітчизняних учених стосовно концепцій розвитку, виховання та навчання або ж підготовки майбутніх педагогів ми дійшли висновку, що наявні педагогічні концепції доречно використовувати лише в межах конкретної проблематики, що не дає змогу їх застосовувати у суміжних наукових дослідженнях. Тому постає проблема об'єднання і розробки фрейму й змістового наповнення загальної педагогічної концепції окремого фундаментального досліджуваного феномену одночасно, як форми індикації результатів проведеного дослідження та як засобу вирішення виявлених глобальних проблем освіти.

Аналіз нормативно-правових документів дав підстави стверджувати, що освіта направлена на студеноцентризм, посилення у процесі професійної підготовки на суб'єкт-суб'єктні відносини, що ґрунтуються на принципах гуманістичної освіти між науково-педагогічними працівниками та здобувачами освіти і зорієнтовані на досягнення бажаного результату освітнього процесу, оскільки сьогодні виникає необхідність у майбутніх фахівцях педагогічного профілю здатних до розкриття й використання як власних набутих компетентностей, так і учнів, яких вони навчають задля реалізації інтересів учасників освітнього процесу.

Наголосимо, що значні реформи, що відбуваються у сучасній вітчизняній науковій та освітній сферах, ураховують найкращі новаторські ідеї, що наявні у світовій педагогічній практиці й спрямовані на суттєве підвищення якості підготовки майбутніх учителів відповідно до європейських та міжнародних стандартів.

Однак, хочемо зазначити, що дані реформи у галузі педагогіки спричиняють зміни у наявних теоріях, законах, що супроводжується трансформацією ціннісних орієнтирів, якостей через адаптацію методологічних підходів, які, своєю чергою, призводять до побудови теорій, розробки сучасних концепцій тощо. Для ефективної реалізації даних реформ слугує певним чином організований освітній процес, що охоплює навчання виховання та розвиток майбутніх фахівців, а отже, едукацію.

Відтак, під едукацією необхідно розуміти «поєднання процесів навчання, виховання і розвитку, які мають свої мету і завдання, принципи й умови, зміст і форми, методи і засоби. За висловом К. Ушинського, зміст едукації є елементом підстановчим, «не наслідковим», залежним від домінуючої у суспільстві системи цінностей і чутливим до суспільним перемін, а відтак з тієї причини саме він стає предметом дискусій і суперечностей. Кожне покоління пропонує свій зміст – чого навчати, на яких цінностях виховувати і які якості в людині розвивати. Він і «вмонтовується» у стару матрицю едукації, у процесі чого, звісно, відповідно уточнюється і функція її складових (суб'єктів, способу діяльності тощо)» [15]. На думку О. Хорошайло і Ю. Яковенко, процес едукації «передбачає ефективну взаємодію викладача і студента з метою підготовки останнього як творчої та відповідальної особистості, яка критично мислить, здатна до самоосвіти та саморозвитку протягом усього життя» [16, с. 170].

Підсумовуючи все вищезазначене, було виявлено наступну проблему педагогічної науки – відсутність педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти. Для з'ясування і вирішення зазначеної проблеми було проведено анкетування й опитування здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Із метою з'ясування обізнаності здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників щодо розуміння поняття «едукація» було проведено анкетування. Проаналізувавши відповіді респондентів з'ясовано, що більшість із опитаних (75% – здобувачів освіти та 47% – науково-педагогічних працівників) не в повному обсязі розуміють сутності триєдності «навчання-виховання-розвитку», у своїх відповідях вони наголошують, що едукація це скоріше віддуння «навчально-виховного процесу», не враховуючи той факт, що у відповідності до Закону «Про вищу освіту» це «освітній процес». Заслугує на увагу той факт, що науково-педагогічні працівники вважають, що едукація відбувається на засадах партнерства між суб'єктами освітнього процесу.

Під час анкетування здобувачам освіти було запропоновано оцінити на скільки відбувається едукація в процесі професійної підготовки власний за 5-бальною шкалою. За результатами анкетування

з'ясовано, що 34 % здобувачів освіти вважають, що у процесі професійної підготовки частково враховуються напрями виховної діяльності, 27 % – наголошують, що хоча й едукація відбувалася, однак не завжди на засадах взаємодії між учасниками освітнього процесу.

У процесі опитування науково-педагогічних працівників на запитання «Чи необхідно здійснювати едукацію майбутніх учителів у процесі професійної підготовки?» 63 % опитаних відповіли «так», адже вважають, що едукація це інновація в освітньому процесі; 28% – не дали однозначної відповіді, адже вважають ототожнюють поняття «едукація» та «освітній процес», однак едукація відбувається саме в освітньому процесі; 9% не вбачають необхідності у триєдності освітнього процесу.

Отже, підсумовуючи, можна дійти висновку, в умовах пандемії Covid-19 освітній процес перейшов із очної форми в дистанційну, що викликало певні труднощі як у науково-педагогічних працівників, так і у здобувачів вищої освіти. Однією з причин цього є динамічний розвиток інформаційного й цифрового простору, який дедалі більше поширюється на всі сфери суспільного життя загалом та освіти зокрема. Однак, для полегшення досягнення поставлених цілей і з метою виявлення даних труднощів було проведено анкетування респондентів та з'ясовано, що до найбільш вагомих проблем відносяться: неналежний рівень володіння цифровими навичками, асинхронність проведення занять та вирішення поставлених завдань, академічна доброчесність, відсутність прямої комунікації (очі до очей). Як наслідок, дані анкетування допоможуть у майбутньому ліквідувати основні проблеми й недоліки в освіті, що виникають і сприятимуть подоланню труднощів при їх вирішенні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, у процесі наукового пошуку було визначено сучасні проблеми едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, які притаманні не тільки міжнародному, а й національному освітньому простору, а саме: пріоритетність матеріального забезпечення особистості над її духовно-ціннісним розвитком; надмірне використання глобальної інформаційної бази в усіх сферах життєдіяльності людини; обґрунтування і розробки фрейму й змістового наповнення загальної педагогічної концепції окремого фундаментального досліджуваного феномену; відсутність педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти. Як

перспективи подальшого дослідження вбачаємо вирішення окремих проблем, які стосуються національного освітнього простору.

Список бібліографічних посилань

1. Підготовка науково-педагогічних кадрів у системі післядипломної педагогічної освіти: зміст, організаційні форми, технології: наук. посіб. [авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхощкий та ін.; за наук. ред. Є. Р. Чернишовой]. Київ: ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. 318 с.
2. Харківська А.А. Якість освіти в контексті європейського вибору. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»: зб. наук. пр. [Ніжин. держ. ун-т імені М. Гоголя], 2009. № 2. С. 5–10.
3. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Бердяев Н.А. Человек и машина (Проблема социологии и метафизики техники). *Вопросы философии*, 1989. №2. С. 147–163.
5. Жерновникова О. Діджиталізація в освіті. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції* (Харків, 10 квітня 2018 р.). Харків, 2018. С. 88–90. URL: <https://cutt.ly/nEm8QeB>.
6. Петрук Н. Стратегії розвитку гуманітарної освіти в добу технократизму та глобалізації. *Філософія освіти: Науковий часопис*, 2020. №1 (26). С. 54–67.
7. Бауман З., Донскіс А. Моральна сапіота. Втрата чутливості у плинній сучасності. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. 280 с.
8. Мелашенко О. Проблема технократизму у вищій технічній школі і розвитку особистості студента. *Наукові записки. Серія Педагогічні науки*. [Київ], 2013. Вип. 121(1). С. 80–82. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2013_121\(1\)_21.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2013_121(1)_21.pdf).
9. Негативний вплив сучасного інформаційного простору на психічне та фізичне здоров'я дитини. *Кирилівська селищна рада: офіційний інтернет-портал*, 2018. URL: <https://cutt.ly/UmSthe8>.
10. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*, 2020. Вип.1. С. 27–36.
11. Гуревич Р.С. Інтерактивні технології навчання у вищому педагогічному навчальному закладі. Вінниця: Планер, 2013. 309 с.
12. Левицька Л.А. Розвиток міжкультурної комунікації у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*, 2021. Вип. 2. С. 31–36.
13. Дворникова Е.И. Культура. Идентичность. Толерантность. Москва: Илекса, 2007. 320 с.
14. Остапйовська І. Вплив інформатизації суспільства на освіту. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 2016. №1. С. 291–294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2016_1_58.
15. Кочубей А. Едукація як ефективний засіб цілісності навчально-виховного процесу в технічному ВНЗ. *Нова педагогічна думка*, 2013. № 1.2. С. 32–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_1.
16. Хорошайло О.С., Яковенко Ю.А. Використання дидактичних ігор у вищій школі як інтерактивного методу едукації. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 2016. Вип. 3. С. 170–175.

References

- Chernyshova, E.R., Guziy, N.V., Lyakhotsky, V.P. etc. (2014). Training of scientific and pedagogical staff in the system of postgraduate pedagogical education: content, organizational forms, technologies: science. way. [In E.R. Chernyshova (ed.)]. Kyiv: SHEI "University of Education Management" NAPS of Ukraine. 318 p. [in Ukr.].
- Kharkivska, A.A. (2009). Quality of education in the context of European choice. *Proceedings. Series "Psychological and pedagogical sciences"* [Nizhyn. state M. Gogol University], 2: 5–10 [in Ukr.].
- On education: Law of Ukraine of September 5, 2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukr.].
- Berdyayev, H.A. (1989). Man and machine (The problem of sociology and metaphysics of technology). *Questions of Philosophy*, 2: 147–163 [in Rus.].
- Zhernovnikova, O. (2018). Digitalization in education. *Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice: materials of the III International scientific-practical conference* (Kharkiv, April 10, 2018). Kharkiv: 88–90. URL: <https://cutt.ly/nEm8QeB> [in Ukr.].
- Petruk, N. (2020). Strategies for the development of humanitarian education in the age of technocracy and globalization. *Philosophy of Education: Scientific Journal*, 1 (26): 54–67 [in Ukr.].
- Bauman, Z., Donskis, L. (2014). Moral blindness. Loss of sensitivity in current times. Kyiv: SPIRIT AND LETTER. 280 p. [in Ukr.].
- Melashchenko, O. (2013). The problem of technocracy in higher technical school and the development of the student's personality. *Proceedings. Pedagogical Sciences Series* [Kyiv], 121 (1): 80–82. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz [in Ukr.].
- The negative impact of modern information space on the mental and physical health of the child (2018). *Kirillov village council: the official Internet portal*. URL: <https://cutt.ly/UmSthe8> [in Ukr.].
- Bykov, V., Spirin, O., Pinchuk, O. (2020). Modern tasks of digital transformation of education. *Bulletin of the UNESCO Department "Continuing Professional Education of the XXI Century"*, 1: 27–36 [in Ukr.].
- Gurevich, R.S. (2013). Interactive learning technologies in higher pedagogical educational institution. Vinnytsia: Glider. 309 p. [in Ukr.].
- Levitska, L.A. (2021). Development of intercultural communication in higher education institutions in the conditions of distance learning. *Bulletin of Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky. Series: Pedagogical Sciences*, 2: 31–36 [in Ukr.].
- Dvornikova, E.I. (2007). Culture. Identity. Tolerance. Moscow: Ileksa. 320 p. [in Rus.].
- Ostapovska, I. (2016). The impact of informatization of society on education. *Scientific Bulletin of Mykolayiv National University named after V.O. Sukhomlynsky. Pedagogical Sciences*, 1: 291–294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2016_1_58 [in Ukr.].
- Kochubey, A. (2013). Education as an effective means of the integrity of the educational process in a technical university. *New Pedagogical Thought*, 1.2: 32–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_1 [in Ukr.].
- Khoroshailo, OS, Yakovenko, Yu.L. (2016). The use of didactic games in high school as an interactive method of education. *Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 3: 170–175 [in Ukr.].

PROKOPENKO Alona

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Lecturer of the Department of Informatics, Municipal Institution "Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy" of the Kharkiv Regional Council,

MODERN PROBLEMS OF EDUCATION OF FUTURE TEACHERS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF EDUCATION IN THE THEORY AND PRACTICE OF PEDAGOGICAL SCIENCE

Summary. In the article the author on the basis of the analysis of psychological-pedagogical, administrative and special literature, and also normative-legal documents defines modern problems of education of future teachers in the conditions of digitalization of education. The modernization processes taking place in the field of educational policy in Ukraine in general and in the pedagogical field in particular require a rethinking of the conceptual framework taking into account world and European standards. In this regard, the development of the national pedagogical concept of education of future teachers as highly competent specialists of the new generation becomes especially important. Based on the research of the European Union, the principles that reveal the educational processes of educational pedagogy are identified: new basic knowledge and skills for all by guaranteeing permanent access to education to obtain, generalize and update professional skills to adapt to the information society; increase investment in human resources to increase the value of human capital; innovative methods of education for the development of the latest methodology of teaching, education, development for the pedagogical field in general; a new system for assessing the level of education in order to make global changes in the process of

assessing its results; development of mentoring and counseling to provide each participant in the educational process with free access to information resources. The author assumes that the level of competitiveness of the state on the world stage directly depends on the level of competence of specialists, their ability to acquire new competencies, take into account new opportunities and use them to benefit themselves and the country as a whole. On the basis of the processed researches, the scientist comes to a conclusion that to problems of education of future teachers in the conditions of digitalization of education concern the following: priority of material maintenance of the person over its spiritual and value development; excessive use of the global information base in all spheres of human life; substantiation and development of the frame and content of the general pedagogical concept of a separate fundamental researched phenomenon; lack of pedagogical concept of education of future teachers in the conditions of digitalization of education.

Keywords: education; concept; digitalization; future specialists.

Одержано редакцією 12.08.2021
Прийнято до публікації 26.08.2021